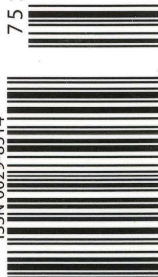

ODRODZENIE I REFORMACJA W POLSCE

tom LI ■ Polska Akademia Nauk ■ Instytut Historii ■ ISSN 0029-8514

www.rcin.org.pl

ISSN 0029-8514
75 >

Zasady przygotowywania artykułów do druku w „Odrodzeniu i Reformacji w Polsce”

Uwagi ogólne:

1. Prosimy unikać, jeśli to możliwe, znaków lub liter akcentowanych nie występujących we współczesnych językach europejskich.
  2. Akceptujemy odbitki fotograficzne na cienkim, błyszczącym, gładkim papierze (ewentualnie pozytywy w stopniach szarości w skali 1:1).
  3. Rysunki kreskowe prosimy przygotowywać tuszem na kalce lub białym kartonie. Akceptujemy też dobrej jakości odbitki kserograficzne.
  4. Przypisy należy numerować w ciągu.
  5. Tytuły dzieł obcych i miejsce ich wydania należy podawać w wersji oryginalnej.
  6. Cytowane w przypisach dzieła należy podawać — za pierwszym razem — w pełnym zapisie bibliograficznym w sposób następujący: pierwsza litera imienia autora — kropka, nazwisko — przecinek, tytuł dzieła — przecinek, miejsce i rok wydania — przecinek, numer(y) stron(y) — kropka. Przykłady:
H. Barycz, *Historia Uniwersytetu Jagiellońskiego w epoce humanizmu*, Kraków 1935, s. 15.
S. Kot, *Jana Kochanowskiego podróże zagraniczne*, w: Id., *Polska złotego wieku a Europa. Studia i szkice*, Warszawa 1987, s. 216–217.
A. Brückner, *O różnowerstwie polskim słów kilka*, „Reformacja w Polsce”, I, 1921, s. 1–14.
- Przykłady cytowania źródeł rękopiśmiennych
- Wiedeń, Haus-, Hof- und Staatsarchiv, Polen I 13, fasc. 9, k. 19–20v.
Kraków, Biblioteka Czarotoryskich, rkps 1403, k. 15.
7. W przypisach do dzieł cytowanych za starymi drukami należy podać miejsce przechowywania egzemplarza oraz jego sygnaturę.
  8. Przy podawaniu nazw miesięcy w tekście należy pisać słowami, w przypisach zaś — liczbami (np. 13 V 1559).
  9. Należy stosować skróty: *op. cit.*, *ibidem*, Id. (=Idem), Ead. (=Eadem), oprac., wyd., red., k. (=karta).
  10. Recenzja powinna zawierać dokładny opis bibliograficzny omawianej książki (z podaniem liczby stron, ilustracji, nazwą wydawnictwa i tytułem serii).
  11. Artykuły powinny być zaopatrzone w zwięzłe streszczenie w języku angielskim (do 1 strony maszynopisu sformalizowanego).
  12. Autorzy powinni skontaktować się z redaktorami — co najmniej trzy miesiące przed planowanym oddaniem tekstu — w celu ustalenia dopuszczalnej jego objętości.
  13. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca.

W przypadku artykułu pisanego na komputerze prosimy o przestrzeganie następujących reguł:

- a) tekst, tytuły i śródtytuły należy wyrównywać do lewej, nie stosować żadnych przeniesień ani wcięć akapitowych (akapity należy zaznaczać podwójnym wciśnięciem klawisza <enter>); tzw. formatowanie w edytorze jest zbędne i może być źródłem błędów w trakcie konwersji;
- b) litery (znaki) specjalne lub takie, których autor nie może uzyskać w danym edytorze, prosimy jednoznacznie kodować unikalnymi dla danego tekstu znakami (lub ich grupami) i załączyć legendę;
- c) przypisy — niezależnie od tego, czy są włamane pod tekstem, czy nie — prosimy dodatkowo skopiować do oddzielnego pliku;
- d) prosimy nie stosować żadnych dodatkowych spacji (np. w celu spacjowania tekstu); prosimy też o usunięcie podwójnych spacji; z drugiej strony należy pamiętać, że pismo polskie w zasadzie (poza wyjątkami w rodzaju: m.in.) nie dopuszcza braku spacji po znaku przestankowym (błędne są więc np. zapisy J.A.<spacja>Cooper, J.A.Cooper, poprawny zaś: J.<spacja>A.<spacja>Cooper);
- e) akceptowane są następujące wyróżnienia w tekście: kursywa, pogrubienie, frakcja doła i górna;
- f) przed nagraniem artykułu oraz jego zapasowej kopii (pod inną nazwą) należy sprawdzić dyskietkę pod kątem technicznym (scandisc, NDD itp.) i antywirusowym; akceptujemy popularne programy pakujące (np. ARJ);
- g) nazwę i wersję edytora oraz dane o formacie ilustracji prosimy — w zależności od nośnika — albo umieścić na etykiecie dyskietki lub płyty, albo podać w mejlu.

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

ODRODZENIE I REFORMACJA W POLSCE

TOM LI

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*
WARSZAWA 2007

www.rcin.org.pl

RADA REDAKCYJNA

Andrzej BOROWSKI, Juliusz DOMAŃSKI, Henryk GMITEREK,
Miroslawa HANUSIEWICZ, Janusz MAŁŁEK, Jan MIERNOWSKI,
Lech SZCZUCKI, Mikołaj SZYMAŃSKI, Janusz TAZBIR,
Wojciech TYGIELSKI, Andrzej WYCZAŃSKI

REDAKCJA

Danilo FACCA, Adam KARPIŃSKI, Edmund KIZIK, Wojciech KRIEGSEISEN,
Adam MANIKOWSKI (redaktor), Ida RADZIEJOWSKA (sekretarz),
Piotr SALWA (redaktor), Marta WOJTKOWSKA-MAKSYMIAK (sekretarz)

Adres redakcji:
Instytut Historii PAN
Rynek Starego Miasta 29/31
00-272 Warszawa
e-mail: orwp@ihpan.edu.pl

© Copyright by Polska Akademia Nauk — Instytut Historii and
Wydawnictwo Naukowe *Semper*, Warszawa 2007

© All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored
in a retrieval system, or transmitted, in any form or by
any means without the prior permission of the publishers,
Instytut Historii PAN and Wydawnictwo Naukowe *Semper*

© Wszelkie prawa zastrzeżone.

Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej publikacji
w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia
Instytutu Historii PAN i Wydawnictwa Naukowego *Semper*

Publikacja dofinansowana przez
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

PL ISSN 0029–8514

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

ul. Bednarska 20A, 00–321 Warszawa
tel./fax: (+48 22) 828 49 73
e-mail: red@semper.pl
Internet: <http://semper.pl>
<http://semper.istore.pl>

Nakład 500 egz.

W 2006 roku nasze pismo obchodziło jubileusz związany z ukazaniem się pięćdziesiątego, rocznicowego tomu. Przy tej okazji długoletni Redaktorzy „Odrodzenia i Reformacji w Polsce”, prof. Janusz Tazbir i prof. Lech Szczucki, oznajmili swoją decyzję o rezygnacji z dalszego kierowania pismem. Numer, który oddajemy w Państwa ręce, jest pierwszym przygotowanym przez redakcję w nowym składzie. Naszą ambicją jest utrzymanie tej pozycji, jaką „Odrodzenie i Reformacja w Polsce” wyrobiło sobie w środowisku naukowym przez pięćdziesiąt lat swojego istnienia. Mamy nadzieję, że bieżący tom jest tego przekonującym dowodem.

Przekazując go Państwu, składamy jednocześnie najlepsze życzenia z okazji osiemdziesiątych urodzin profesorowi Januszowi Tazbirowi, współtwórcy obecnego kształtu „Odrodzenia i Reformacji w Polsce”.

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

<i>Anna Kalinowska</i> (Warszawa), Misja Andrzeja Reya w Anglii w 1637 roku	7
<i>Małgorzata Grzegorzewska</i> (Warszawa), „What I will is Fate”: o przeznaczeniu i wolnej woli w <i>Raju utraconym</i> Johna Milтона	21
<i>Agnieszka Gajewska</i> (Warszawa), Bywać w teatrach londyńskich w czasach Restauracji	37
<i>Joanna Moczyńska</i> (Warszawa), Ikonoklastyczne podstawy <i>O postępie i rozkwicie nauk boskich i ludzkich</i> Francisa Bacona	59
<i>Paweł Rutkowski</i> (Warszawa), „Szkodliwe, jadowite, żarłoczne...”: zwierzęta jako zagrożenie w XVI- i XVII-wiecznej Anglii. Wybrane przykłady	75
<i>Danilo Facca</i> (Warszawa), Franz Tidike i kultura renesansowego neoplatonizmu	93
<i>Kazimierz Bem</i> (Amsterdam), „Boża sadzonka przesadzona”: Holenderski Kościół Reformowany w holenderskich koloniach w Afryce i Amerykach w XVII wieku	121
<i>Igor Bortnik</i> (Mińsk), Problem tolerancji w prawosławnej myśli teologicznej i społeczno-politycznej w Rzeczypospolitej drugiej połowy XVI i pierwszej połowy XVII wieku	151
<i>Margarita Korzo</i> (Moskwa), W sprawie jednego z XVI-wiecznych katechizmów kalwińskich w Rzeczypospolitej	177
<i>Jacek Wijaczka</i> (Toruń), Postępowanie sądowe w sprawie o czary w Toruniu w 1712 roku	199
<i>Mikołaj Szymański</i> (Warszawa), Poprawki do tekstu poetów polsko-łacińskich. Część II	213

PRZEKŁADY Z JĘZYKÓW KLASYCZNYCH

Wstęp do przekładu <i>Przeciw Amorowi i Lekarstwa na miłość</i> , Eneasa Sylwiusza Piccolominiego, <i>Krzysztof Rzepkowski</i> (Warszawa).....	231
Eneaszy Sylwiusz Piccolomini, <i>Przeciw Amorowi (Cynthia XXIII)</i> , przełożyła <i>Anna Magdziarz</i> (Warszawa), przypisami opatrzył <i>Krzysztof Rzepkowski</i> (Warszawa)	239

Eneasz Sylwiusz Piccolomini, <i>Lekarstwo na miłość (De remedio amoris). List do Hipolita z Mediolanu</i> , przełożył i przypisami opatrzył Krzysztof Rzepkowski (Warszawa)	243
---	-----

POLEMIKI I DYSKUSJE

Andrzej Wyrobisz (Warszawa), „Wiek złoty” czy kryzys? Florencja w XV wieku i działalność Savonaroli (uwagi dyskusyjne na temat demagogii)	249
---	-----

RECENZJE I NOTY

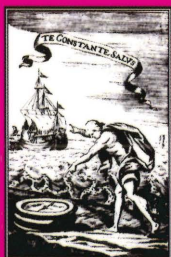
Pius II, <i>Pamiętniki</i> , z wydania krytycznego Adriana van Heck przełożył bp Julian Wojtkowski (Krzysztof R. Prokop)	265
Rita Mazzei, <i>La trama nascosta. Storie di mercanti e altro (secoli XV–XVII)</i> (Wojciech Tygielski)	269
Jan Zbigniew Słowiński, <i>Katechizmy katolickie w języku polskim od XVI do XVIII wieku</i> (Margarita Korzo)	274
Stanisław Herakliusz Lubomirski, <i>Rozmowy Artaksesa i Ewandra</i> , wyd. Justyna Dąbkowska–Kujko (Marta Wojtkowska–Maksymik)	277
Margarita Korzo, <i>Ukrainskaja i belorusskaja katechetičeskaja tradicija konca XVI–XVIII wiekow: stanowlenie, ewolucija i probliema zaimstwowanij</i> (Jacek Głazewski)	279
István György Tóth, <i>Literacy and Written Culture in Early Modern Central Europe</i> (Andrzej Wyczański)	282
Jakub VI Stuart Król Szkocji, <i>ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΔΩΡΟΝ</i> albo wskazówki jego królewskiej Mości dla swego ukochanego syna Henryka, Księcia, wstęp, tłumaczenie i opracowanie Mariusz Misztal (Anna Kalinowska)	284
Nowe czasopismo o tematyce renesansowej (Włodzimierz Olszaniec)	291

IN MEMORIAM

Wspomnienie o profesorze Janie Czerkawskim (1939–2007) — bardzo osobiste (Juliusz Domański)	293
Craig Hugh Smyth (1916–2006). Wspomnienie (Adam Manikowski, Piotr Salwa, Lech Szczucki)	299

AUTORZY TOMU

Wydawnictwo Naukowe

Semper®

Warszawa 00-321

ul. Bednarska 20a

tel./fax: 022 828 49 73

redakcja@semper.pl

www.semper.pl